

Vasario mėnuo

Nacionalinio edukacinio projekto „Kas buvo Čijunė Sugihara?“ baigiamasis renginys

2015 m. rugsėjo mėnesio pradžioje, prasidėjus naujiems mokslo metams, Tarptautinės komisijos sekretoriatas Tolerancijos ugdymo centrų mokykloms inicijavo nacionalinį edukacinį projektą „Kas buvo Čijunė Sugihara?“

Šis projektas pradėtas įgyvendinti minint 75-ąsias metines nuo 1940 metų vasaros įvykių, kuomet Japonijos konsulas Čijunė Sugihara Lietuvoje išdavinėjo tranzitines visas žmonėms, daugiausia žydų pabėgėliams iš Lenkijos, bandžiusiems išsigelbėti nuo Europoje prasidėjusio Antrojo pasaulinio karo. Šiuo projektu buvo siekiama paskatinti pasidomėti Japonijos diplomato Čijunės Sugiharos veikla, jo gyvenimu Kaune, bendradarbiavimu su kitais diplomatais.

Iš skirtingų Lietuvos regionų projekte dalyvavo 12 aktyvių mokyklų, kuriose veikia Tolerancijos ugdymo centrai. Projektas buvo įgyvendinamas spalio–sausio mėnesiais: mokiniai domėjosi Čijunės Sugiharos asmenybe, jo gyvenimu, veikla, jį supusiais žmonėmis. Mokyklose buvo organizuojamos įvairių dalykų pamokos apie Japonijos diplomata, mokiniai su mokytojais lankėsi Sugiharos namuose-muziejuje Kaune. Iš to, ką mokiniai išgirdo, pamatė dalyvaudami projekte, buvo sukurtos meninės kompozicijos, pristatymai, vaidinimai, piešinių ir skulptūrų parodos. Daugelis projekte dalyvavusių mokyklų gruodžio–sausio mėnesiais organizavo projekto veiklų pristatymus savo mokyklos bei vietos bendruomenėms, kuriuose dalyvavo Tarptautinės komisijos atstovai bei Japonijos ambasadorius, ambasados atstovai.

Nacionalinio edukacinio projekto baigiamasis renginys įvyko vasario 11 d. Kaune, Vytauto Didžiojo universitete. Tarptautinės komisijos pirmininkas, Nepriklausomybės akto signataras Emanuelis Zingeris savo kalboje akcentavo, jog „vienas žmogus gali eiti prieš srovę, vienas žmogus gali nugalėti baimę ir ištiesti ranką“. Visuomenei renginyje buvo pristatytos įdomiausios veiklos, gimusios šio projekto įgyvendinimo metu.

Į baigiamąjį projekto renginį atvyko Čijunės Sugiharos sūnus Nobuki Sugihara, šiuo metu gyvenantis Belgijoje, bei kiti japonų diplomato giminaičiai. Čijunės Sugiharos sūnus dėkaugėsi, kad atvyko į šį renginį, ir buvo nustebęs, kiek daug mokiniai, dalyvaudami šiame projekte, sužinojo apie jo tėvą.

Renginyje dalyvavo gausus būrys svečių: Japonijos ambasadorius Toyoei Shigeeda, Izraelio ambasadoriaus pavaduotojas Lietuvoje Yehuda Gidron, Lenkijos ambasados atstovai, Lietuvos užsienio reikalų ministerijos ambasadorius ypatingiems pavedimams Dainius Junevičius, Kauno ir Panevėžio žydų bendruomenių nariai, Vytauto Didžiojo universiteto atstovai bei Kauno visuomenė.

Yad Vashem – tarptautinė studijų apie Holokaustą mokykla Izraelyje pagerbė Lietuvos mokytojus, aktyviausiai dalyvavusius projekte „Kiekvienas žmogus turi savo vardą“

2013–2014 m. Tarptautinės komisijos sekretoriatas Lietuvos mokyklose įgyvendino projektą „Kiekvienas žmogus turi savo vardą.“ Projekte dalyvavo 23 mokyklos, kuriose mokiniai, vadovaujami mokytojų, rinko medžiagą apie žydus, gyvenusius įvairiose Lietuvos vietovėse iki Antrojo pasaulinio karo. Remiantis surinkta medžiaga buvo užpildytos 163 anketos apie žydus, žuvusius arba išgyvenusius Holokausto metu. Šios anketos buvo išsiųstos Yad Vashem institucijai Izraelyje. Yad Vashem institucija paruošė padėkas tiems mokytojams, kurių surinkta medžiaga buvo tiksliausia ir informatyviausia.

Vasario 11 dieną, renginio apie Čijunę Sugiharą metu, Yad Vashem paruoštos padėkos buvo oficialiai įteiktos mokytojams. Kartu su Tarptautinės komisijos sekretoriato atstovais padėkas mokytojams įteikė ir Izraelio Valstybės atstovas Lietuvoje – Yehuda Gidron, Izraelio ambasadoriaus Lietuvoje pavaduotojas.

Kovo mėnuo

Pilietinė iniciatyva „Gyvasis tautos žiedas“

Jau trečius metus Tarptautinė komisija kvietė švietimo įstaigas prisijungti prie pilietinės iniciatyvos „Gyvasis tautos žiedas“, skirtos paminėti Kovo 11-ąją. Šios idėjos autoriai – Panevėžio Kastyčio Ramanausko lopšelio-darželio bendruomenė. Didžioji dalis iniciatyvos dalyvių bendruomenėse susibūrė į trispalvius gyvuosius tautos žiedus. Alytaus Vidzgirio pagrindinės mokyklos bendruomenė susibūrė aplink kieme ištiestą ilgą Lietuvos vėliavą, Mažeikių rajono Pikelių pagrindinės mokyklos mokinukai džiaugėsi trispalviu lietumi, Kauno Gedimino sporto ir sveikatinimo gimnazija (<https://www.youtube.com/watch?v=JbisOnQ10-o>) ir Kauno Jono ir Petro Vileišių mokyklos-daugiafunkcio centro priešmokyklinė ugdymo grupė (<https://www.youtube.com/watch?v=bjbVmk9VU-I>) kūrė šokius, o Vištyčio Petro Kriaučiuo mokykla-daugiafunkcis centras vedė nuotolinę pamoką „Iš praeities stiprybę semiam...“ JAV Naujojo Džersio valstijos dr. Vinco Kudirkos lituanistinės mokyklos mokiniams ir mokytojams.

Susitikimas su Pabradės gimnazistais diskutuojant Holokausto tema

Kovo 14 dieną Švenčionių rajone, Pabradės „Žeimenos“ gimnazijoje vyko paskaita-diskusija tema „Holokaustas Europoje ir Lietuvoje: Lietuvos žydų žudikai ir jų motyvai“.

Tarptautinės komisijos sekretoriato švietimo programos koordinatore Ingrida Vilkienė mokiniams kalbėjo apie Holokausto pradžią, su jais analizavo Niurnbergo įstatymus, atėmusius Vokietijos žydams elementarias žmogaus teises. Gimnazistai sužinojo apie Holokaustą Lietuvoje ir Švenčionių krašte – mokinių gimtojoje vietovėje. Mokiniai buvo papasakotos iš geto pabėgusio Yitzhako Arado ir Fanios Brancovskajos – dar gyvų liudininkų istorijos. Mokiniai išgirdo žydų žudynėse Lietuvoje dalyvavusio žmogaus interviu, esantį Vašingtono Holokausto muziejuje.

Paskaitoje-diskusijoje dalyvavo Pabradės „Žeimenos“ gimnazijos mokiniai, dalyvaujantys nacionaliniame projekte „Gyvenu laisvai.“

Filmo „Dėdė Chatzkelis“ peržiūra Vilniaus žydų viešojoje bibliotekoje

Kovo viduryje Vilniaus žydų viešojoje bibliotekoje vyko filmo „Dėdė Chatzkelis“ peržiūra ir aptarimas. Filmą pasakoja apie žymų Lietuvos mokslininką, kalbų specialistą Chatzkelį Lemcheną. Šis žmogus išgyveno Holokaustą Lietuvoje, pergyveno savo sūnų netektį Kauno gete ir, sulaukęs garbaus amžiaus bei Lietuvos Nepriklausomybės, aktyviai dirbo kalbos specialistu. Filmą sukūrė Rodas Freedmanas, Chatzkelio Lemcheno sūnėnas, gyvenantis Australijoje. Filmo autorius Rodas Freedmanas Tarptautinės komisijos sekretoriatui suteikė teisę edukaciniais tikslais pristatyti filmą mokyklų bendruomenėms ir paskatinti šį kūrinį naudoti pamokose.

Filmo peržiūroje dalyvavo Vilniaus Karaliaus Mindaugo ir Viršuliškių mokyklos Tolerancijos ugdymo centrų mokiniai. Po peržiūros vyko aptarimas, mokytojoms buvo perduotos filmo kopijos. Renginį organizavo Tarptautinės komisijos sekretoriatas kartu su Vilniaus žydų viešąja biblioteka.

Tarptautinės komisijos posėdis

2016 m. kovo 16–19 d. Vilniuje buvo surengtas Nacių okupacinio režimo nusikaltimų ir Holokausto tyrimų pakomisės posėdis. Jame dalyvavo: Tarptautinės komisijos pirmininkas Emanuelis Zingeris, pakomisės pirmininkas prof. dr. Saulius Sužiedėlis, komisijos nariai: Andrew Baker, dr. Arūnas Bubnys, dr. Christoph Dieckmann, doc. habil. dr. Jürgen Matthäus, prof. dr. Dina Porat, doc. habil. dr. Joachim Tauber, dr. Arkadi Zeltser. Komisijos pirmininko Emanuelio Zingerio ir pakomisės pirmininko Sauliaus Sužiedėlio vertinimu posėdis buvo labai dalykiškas ir produktyvus; jo metu vyravo dalykiška ir geranoriška atmosfera.

Tolerancijos ugdymo centrų veikla

Japonijos ambasadoriaus viešnage Varėnos „Ažuolo“ gimnazijoje

Vasario 5 d. Varėnos „Ažuolo“ gimnazijoje vykusioje atviroje integruotoje pamokoje „Artima Lietuva ir tolima Japonija“ lankėsi Japonijos ambasadorius Toyoei Shigeeda ir rajono meras Algis Kašėta. Pamoka buvo organizuojama kaip viena iš Tarptautinės komisijos inicijuoto projekto veiklų, skirta Č. Sugiharos atminimui. Svečiams buvo pristatytos gimnazijoje tris mėnesius vykdytos su Lietuvos istorija ir Japonija susijusios veiklos, meninė mokinių kompozicija „Ant ko laikosi pasaulis“. Vizito metu vyko apskritojo stalo diskusija apie Lietuvos ir Japonijos panašumus ir skirtumus, gimnazijos mokiniai Japonijos ambasadoriui buvo parengę įdomių klausimų ir išgirdo atsakymus apie Japonijos kultūrą, jaunimo politiką ir kt.

Įkurti 2 nauji Tolerancijos ugdymo centrai:

- Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija
- Kėdainių „Atžalyno“ gimnazija

Edukacinė pamoka „Sovietinės kasdienybės pilkuma“ Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijoje

Kovo 10 d. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro darbuotojos 5–8 klasių mokiniams vedė edukacinę pamoką „Sovietinės kasdienybės pilkuma“. Viešnios pasakojo apie gyvenimą sovietmečiu, rodė to meto dokumentinę filmuotą medžiagą. Mokiniai buvo labai keista, kad 1980 m., atidarius McDonald's restoraną Maskvoje, per dieną buvo aptarnauta 30 000 lankytojų, nustebė, kad parduotuvėse būdavo ilgos eilės, o drabužiai buvo vienos spalvos ir rūšies.

Parodos „Popiežiaus vizitas Izraelyje“ atidarymas

Šių metų kovo 16 d. Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos direktorius R. Latvys, ugdymo skyrių vedėjos, TUC vadovės ir mokiniai dalyvavo parodos „Popiežiaus vizitas Izraelyje“ atidaryme Kupiškio viešojoje bibliotekoje – buvusioje sinagogoje. Parodą Kupiškyje pristatė Izraelio ambasada Lietuvoje. Atidaryme dalyvavo Izraelio ambasadorius Amir Maimon, ambasados darbuotoja Liana Jagniatinskytė, Panevėžio vyskupas J. Kauneckas, Kupiškio meras D. Bardauskas ir kiti garbūs svečiai.

Kalvarijos gimnazijos TUC organizavo metodinį pasitarimą Kalvarijos savivaldybės istorijos mokytojams

Vasario 25 d. Kalvarijos gimnazijos TUC organizavo metodinį pasitarimą Kalvarijos savivaldybės istorijos mokytojams „Probleminis mokymas ir tarpdalykinė integracija istorijos pamokų kontekste“. Renginio metu pristatyta Yad Vashem stažuotės ir vykusio seminaro „Kaip mokyti apie Holokaustą“ metu gauta medžiaga ir informacija.

Daugiau informacijos: <http://www.yahadinunum.org/blog/2015/12/10/yahad-in-unum-trained-20-teachers-from-13-european-countries-on-how-to-teach-the-holocaust-by-bullets/?lang=en>

Kalvarijos gimnazijos TUC dalyvavo konferencijoje

Kovo 4 d. Kalvarijos gimnazijos TUC dalyvavo konferencijoje „Integruoto mokymo link: praktinės patirtys“, kurioje Kalvarijos gimnazijos istorijos mokytoja Arūnė Vaičiūnaitė-Levuškinienė ir anglų kalbos mokytoja Giedrė Guzavičienė skaitė pranešimą „Probleminis mokymas totalitarinių režimų nusikaltimų tema ir tarpdalykinė integracija anglų kalbos ir istorijos pamokose“.

„Peštiniukai – Krakių, Grinkiškio, Baisogalos, Gudžiūnų, Surviliškio, Dotnuvos žydų kultūros pabaiga“ – projektinė veikla Krakių gimnazijoje

Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazija šiemet ruošiasi paminėti miestelio žydų sunaikinimo 75-ąsias metines, kuomet 1941 m. rugsėjo 2 dieną Peštiniukų kaime (šalia Krakių miestelio) buvo sušaudyti 1125 žydai. Kartu su tragiško likimo žydais žuvo ir miestelio prekyba, kultūra, papročiai. Krakių gimnazija jau keletą mėnesių organizuoja projektinę veiklą „Peštiniukai – Krakių, Grinkiškio, Baisogalos, Gudžiūnų, Surviliškio, Dotnuvos žydų kultūros pabaiga.“ Projekto tikslas – supažindinti mokytojus ir mokinius su Kėdainių krašto ir Krakių žydų kultūros istorija, papročiais ir tradicijomis. Gimnazijoje vedamos integruotos pamokos, balandžio mėnesį vyks respublikinė konferencija mokiniams, bus atidaryta fotografijų paroda „Žydai Krakėse“, projektas baigsis Holokausto aukų dienos paminėjimu. Per moksleivių pavasario atostogas gimnazija kartu su Krakių kultūros centru organizavo seminarą mokytojams „Kėdainių krašto ir Krakių žydai“. Mokytojai susipažino su žydų istorija šiame krašte, jų požiūriu į švietimą, tradicijas, klausėsi žydiškos muzikos, ragavo nacionalinio patiekalo – macų, o įgytas žinias pasitikrino atsakydami į klausimus.

Artėjantys renginiai

Balandžio 12 d.

Alytaus rajono švietimo ir pedagoginės psichologinės pagalbos centre vyks seminaras „Istorinė atmintis ir jos suvokimas“, skirtas Alytaus miesto, rajono ir Pietų Lietuvos regiono mokytojams. Seminarą organizuoja Tarptautinės komisijos sekretoriatas ir Alytaus rajono švietimo ir pedagoginės psichologinės pagalbos centras.

Balandžio 15 d.

Dainų festivalis „Dainos iš tremties“ Varėnos kultūros centre. Dainų festivalio tikslas – prisiminti Lietuvos gyventojų tremtis, vykusias 1940–1953 metais, paskatinti pasidomėti, kokias dainas dainavo tremtyje, kokie jausmai ir viltys jose atsispindėjo. Organizatoriai: Tarptautinė komisija ir Varėnos „Ažuolo“ gimnazijos Tolerancijos ugdymo centras.

Balandžio 21 d.

Respublikinio Ronaldo Harvudo vardo mokinių meninės raiškos konkurso „Holokaustas Europoje ir Lietuvoje“ darbų paroda ir apdovanojimai Plungės „Saulės“ gimnazijoje. Organizatoriai: Plungės „Saulės“ gimnazija, Plungės suaugusiųjų švietimo centras ir Jakovo Bunkos labdaros ir paramos fondas.